

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe ½ an, 30 Lei pe ¼ de an.
Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, folie nu se dau.
Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimisi prin cec de bancă folii la Orăştie.

Redacție la Orăştie (Transilvania) | Foaie pentru popor | Directori: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrație în Orăştie Transilvania

Știri politice

Înțelegere în Apus,

dar nu și în Răsărit.

După multe frământări, solii marilor state biruitoare, au ajuns să încheie la Paris o înțelegere înțelită cu legământ între Franța, Anglia, Italia, Belgia, la care s'a învovolt și Germania, — că vor chezeșul a păstra neatînse hotarele statorite azi acolo, între Germania și vecinile sale. I se zice „pactul de neagresiune”, adică legământul de ne-atacare, de ne-atingere, a acelor hotare.

Dacă un stat pe care le privește (Germania ori vecinile ei) ar ataca pe careva din ele, — celelalte îndată, fără altă târguială, vor trebui să se ridice împotriva statului care a călcat legământul și a atacat pe un vecin al său.

Prin asta s'ar putea spune, că pacea în Apus este asigurată pe multă vreme. Mai ales că Germania însuși a întărit și ea acest legământ.

Pe urma acestui fapt, guvernul german are acasă mari neplăceri. Partidul naționalistilor i-a sărit în cap, că de ce a iscălit un astfel de legământ? Când s'ar simți în putere să-și iee napoi Alsacia dela Franța, acum să n'o mai poată face, că îndată trebuie să-i sară în cap și Anglia, și Belgia și Italia? Se scrie, că guvernul german, care a iscălit legământul, ar fi silit să plăce dela conducerea țării și doar însuși Hindenburg, președintele Republicii.

— Franța, binevoitoare și altor popoare care i-au arătat în zilele cele grele ale ei, în războiu, dragostea ei lor i-au dat, dac'au putut, sprijinul lor, — dorea ca acest legământ să se încheie și față de hotarele răsăritene ale statelor ieșite din războiu, hotare statorite prin aceeași pace dela Paris, care a statorit pe cele apusene. Dar, durere, la asta nu s'a legat Anglia, și așa această tovărășie de asigurare a păcii, nu-și întinde aripile sale ocrotitoare și asupra Răsăritului Europei, numai asupra Apusului.

Franța și Belgia sunt asigurate, dar România, Polonia, Iugoslavia, Cehoslovacia, — nu! Dacă Germania se va simți tare ca

să și împlante colții în Polonia, pe care tare o crește și ar vrea s'o alunge dela Mare (dela Marea de Mieză noapte), — statele cari au dat filință nonă Poloniei prin pacea de Paris, nu vor întreveni să o apere. Dacă Rusia s'ar simți tare ca să și împlante colții în România spre a o fura de nou, marile State cari i-au învovolt hotarele de azi, nu s'ar mișca să o apere...

Pacea în apus e chezeșită, în Răsărit însă e lăsat gardul spart, prin care să urlă ori-ce vânturi turbate, când s'or porri.

Dar — peste sfaturile omenești, mai e și o putere alai D-zeu care ocrotește pe cei drepti. Și noi avem toată încrederea în paza lui D-zeu și în brațele spăritorilor de țară ce-l de-un sânge și de-un suflet cu noi.

Ferice de tine școala română din județul Hunedoarei!

că ai un Revizor școlar ca d. Anastasiu!

Zilele astea am aflat un lucru frumos: Ministrul Școlilor, care a cutreerat multe ținuturi românești în țară, ca să vadă școlile în filință sau cele non zidite cari se dădeau folosinței de obște, a văzut și multa sărăcie ce strânge de gât pe mulți țărani români, încât aceia nu-și pot da copiii să învețe carte din pricină că n'au nici cu ce le cumpăra cărțile de lipsă.

Și dl. Ministru a avut bunul gând să iee din banii statului o sumă destul de însemnată, pe care s'o dea pentru cumpărarea de cărți școlare pe sama copiilor săraci dela școlile primare (poporale). A vestit drept aceea Revizoratele școlare ale feluritelor județe, că: voi aveți la îndemână cărți școlare, plătite de Stat, de atâta sumă, voi de atâta: Dați școlilor din județul vostru câtu-un Bon, de 100, 200, 250 Lei, ori mai mare, cu care acelea să și capete cărțile de cinste dăruite de stat, de acolo de unde voi veți hotări, fie dela Revizorat, fie dela o Librărie pe care o veți însărcina să aducă cărțile dela București, unde noi le cumpărăm.

S'au dat și județului nostru, al Hunedoarei, cărți pentru o sumă de bani destul de însemnată.

Revizorul școlar dela Deva, trimis din vechiul Regat pentru acest

post, acum din vară, a pregătit cele de lipsă pentru aducerea și împărțirea frumosului dar al Ministerului Școlilor. A luat măsuri ca toate cărțile să fie aduse la o Librărie (prăvălie de cărți) din Deva, dela care dnii învățători să le ridice.

Zilele trecute Directorii alor numeroase școli din județ, au primit dela d. Revizor V. Anastasiu un Bon (bilet cu preț de ban, bun pentru suma scrisă în el), despre câte 100—150—250 și mai mult, însoțit de o Scrisoare a Revizoratului, care spune:

„D-le Director! Vă trimitem alăturatul Bon, în preț de Lei 200 (ori 250) cu care veți procura (aduce) cărți elevilor săraci dela Școala DV, dela librăria Laufer din Deva...”

Ei, vezi, asta tare ne place. Se vede că ne-a trimis D-zeu și guvernul liberal cu Revizor Școlar din vechiul Regat! Că, uite, aduce duh românesc, suflet românesc, și-l samână și în noi. Ei, care stă în capul Școlii românești, face și cu noi școală, — școala în care el a crescut: de a trece pe lângă prăvălia Românului și a se nu opri până nu se vede bot în bot cu Jidanul!

În Deva s'a înființat de doi ani, cu mari greutate și cu multă trudă, o Librărie Românească, azi Societate pe acți, cu un capital de 800.000 Lei. Acționarilor sunt foarte numeroși Români din Deva, printre cari și toți profesorii dela Liceu și dela Școala Normală, apoi Români buni din județ și comune și notarii și preterii. Scopul Librăriei e: a fi ea prăvălia dela care să cumpere toți lucrurile ce le trebuie pentru cancelarii, pentru școli, — ca, de o rămânea un câștig, acela să fie de ajutor: profesorilor, comunelor, slujbașilor acționari...

Dl. Revizor Școlar Anastasiu însă, dă îndrumare învățătorilor săi. Treceți pe lângă „Librăria Românească” cum am trecut și eu (și știu eu de ce am trecut!) la prăvălia Jidanului, care mie mi-i mai dragă decât a Românului (știu eu pentru ce...)

Ferice de tine Școala română din județul Hunedoarei, că și-a trimis guvernul liberal un astfel de Revizor Școlar, că altfel era să ră-tăcești a te ținea și tu numai de prăvălia românească, de Librăria Românească, de simțirea curată ro-

mânească, — și era să nu mai co-răspunzi vremilor liberale de azi...

De se aduceau cărțile prin Librăria Românească, era să-i rămână tot câștigul (vre-o 20 la sută) acelei Librării și să se împartă între părtașii români, cari sunt profesorii români din Deva și slujbași, și nu putea intra acel câștig în punga Evreului, care la fund are câteva găurele prin cari se strecoară câteva fărâməturi mizerabile și în punga altora, a unor bătuți de Dzeu șabăs goimi, iar aceasta nu o putea dorii... statul român care a făcut darul... Statul trebuie învățat prin astfel de Revizori, să dăruiască Jidanului, nu — profesorilor români...

Când ne vei aduce, Doamne, o stăpânire națională creștină, care să ne spele de aceste rușini, — stăpânire sub care astfel de șabăs-goimi să fie duși în piașă spre a-și primi premiul de 25 și apoi trimiși, cu părinții lor sufletești cu tot, — la Palestina!

Stăpânirea ROMÂNĂ

„mieă de suflet” față de Sași.

Precum se știe, județele în Ardeal erau așa fel împărțite de Unguri, ca ori-cine să fie stăpân pe ele, numai Românii nu. În cele mai multe erau stăpâni Ungurii, în altele câteva Sașii, — deși nici unii, nici aișii, nu aveau majoritate (număr mai mare, hotărîtor) de neam de al lor în ele. De pildă Sașii erau stăpâni pe județele Sibiu, Brașov, Bistrița, fără a avea Sași mai mulți decât alte neamuri, în ele.

Noua împărțire a stricat vechile hotare și a dat județelor hotare mai firești, mai potrivite cu nevoile economice, de comunicație (a legăturii de drumuri) și altele. Dar prin asta concetățenii Sașii au cam căzut din șea, și nu vor mai putea ocărma ei acele județe ca pe niște capuri de țară germană, ci se va simți și în acele județe puterea românească. (Ungurii mai sunt tari în Săcuime).

Asta însă i-a înfurat pe unii patrioți Sași, încât prin gazeta lor din Brașov amenință că: de aci încolo vor înainta plângerii cu sutele la „Liga Naștionilor”; că își vor îndrepta plângerile lor toate în afară (Da, da, la Berlin!, dacă acel Berlin ar putea porunci și la Brașov!), — pentru că România a fost

de data asta (la împărțirea nouă a județelor) „revoltător de mică la suflet” față de ei.

Apoi da. Stăpânirea română a fost „mică la suflet” că a ridicat pe Români pe treapta ce li se cădea în viața de obște a țării și a județelor, — „mare de suflet” era stăpânirea maghiară, care orînduise lucrurile așa, ca poporul român din ținuturi așa pline de Români, de cei mai luminați și harnici, ca ținutul Sibiului, al Brașovului, al Bistriței, — să fie ținuți după neșd și Sașii puși în fruntea mesel.

Atât de „mare la suflet” stăpânirea românească negreșit că nu putea să fie. — Iar „Liga Nașionilor”, fie concetățenii noștri Sași siguri, că n'o să poată schimba nimic din dreptatea pe care poporul român și-o cantă și și-o la în Transilvania cea atât de românească!

Și noi trebuie să ne căutăm și luăm această dreptate, cu atât mai virtuos, cu cât știm, că chiar dacă și guvernele românești ar fi lăsat Sașilor aceleași drepturi ca și cele ungurești, ei tot așa ne erau dușmani ascunși și dârji, și tot cu Ungurii și cu Jidanii ar fi mers, unde numai puteau, împotriva noastră!, — precum o dovedesc în fiecare zi.

Dovezi? Dar le avem sub ochii noștri. Au nu e Președinte al „Partidului maghiar” din Deva un Sas, d. Göllner, alături de vicepreședintele său Jidan Leitner, și de ungurii din comitet?

Și atunci sub ce cuvânt ar putea aștepta să li se încredințeze și mai departe lor conducerea unor județe? Ca să servească din scaunele de conducere a acelor, politica dragilor lor maghiari?

SCRISORI

Frați din Mautenia despre un frate din Bănat.

Die Redactor. La școala de Notari din Turnu-Severin, s'a înscris în anul școlar trecut și un tânăr din Bănat, Dumitru Bălașiu din comuna Secusigeni (j. Timiș-Tor.) și noi ceilalți elevi ai Cursului de Notari, tare ne-am bucurat văzând între noi și un frate din Bănat.

L'am lăpătat noi, că de ce a venit în Turnu și nu s'a oprit la Lugoj, unde încă avea o școală de acest fel? Și mare ne-a fost bucuria când el ne-a răspuns: Pentru că aici la voi e cel mai românesc colț de țară în toată România, inima mai dărză, limba mai curată, judecata mai românească. Am venit să-mi adap și e sufletul dela aceste izvoare de românism fără prihană, pentru ca, întorcându-mă în Bănatul meu iubit, să dau și acolo aceleași simțăminte calde de patriotism și mândrie de neam, care nu s'a lăsat până azi copleșit de streinii.

Repede ne-am împrețenit cu fratele acesta, venit între noi cu gânduri așa de lăunate, — și repede l'am iubit și ne-am înfrățit.

Acum că ne-am despărțit, noi la ale noastre locuri în vechea țară, iar el mergând acasă, ca să fie un alca slujbaş și sprijinitor al Statului Român, — cu drag ne aducem aminte de el și îl arătăm și pe calea aceasta dragostea noastră, ferind pe Bănățenii cari îl vor avea ca slujbaş al lor.

Colegul său: Gh. I. Dinu com. Hunia (J. Dolj.)

E aproape ciasul...

De v'ați trezi din somnul veșnic Voi, ce cu spada n'ni mână ați stat Atâtea veacuri lungi, trecute, Ca s'apărați neîncetat

Moșta veche românească, O elipă doar a fi mai trâl, Văzând urgia de streini, Ce oată a ne copleși.

Voi, da!, ați fost nepoți de Daci, Căci, ca de-o stâncă de granit, Atunci dușmanii n'fometși De-a voastre pleptari s'au izbit;

Dar nu noi, cari în nepăsare Cu brațele plecate atăm; Privim prăpastia în față Și... mai departe — așteptăm...

Să vezi acum tu, mândre Ștefan, Ce fi e Moldova de streini Și cum Românii und' se întoarce, E' mpuns mareu de al lor spini, —

I ai face pulbere într'o elipă Pe cei ce neamu și strămtorec, Când încă nu s'a uscat țărna De sângele lui vitejeac...

C. Rusu.

Unele — altele.

Să facem ce face America, nu ce zice ea..

Ea pe noi ne învață să fim îngăduitori, foarte slobozi cu toate neamurile streine de printre noi... Dar ce face ea, am arătat în fruntea numărului nostru 26, din Iunie a acestui an, tot sub titlul de mai sus.

Acum o veste nouă ne dovedește, că drept am judecat când scriam articolul nostru din fruntea aceluși număr.

Iată știrea:

„In Statul Ohio, iscându-se lupte sângeroase în colonia chineză, poliția a arestat 450 inși. Cartierul chinez (partea de oraș locuită de Chinezi), din Cleveland, va fi desființat.”

Știrea nu spune în colonia chineză a cărui oraș s'au întâmplat luptele? — dar din încheere, se vede că în cea a orașului Cleveland.

Și încă ce măsuri strașnice la stăpânirea engleză a țării și a orașului, împotriva celor ce numai îi tulbură liniștea: Desființarea partii de oraș în care ei s'au așezat, — cu alte cuvinte îl alungă în lume, unde l'o milai Dzeul!

Pentru ce? Pentru că s'au bătut între ei, — sau au bătut vre-un Englez ce trecea prin ulițele lor. Indată poliția a arestat 450 de inși. Englezi? Ași Numai streini neplăcuți lor!

Dar la noi ce se face? Un mi-

șel de evreu lovește în obraz pe un Profesor universitar Românii se ridică și protestează prin o demonstrație împotriva ticăloșilor. Și ce vezi la închisoare: Un Ovreu, atacătorul, și 14-15 Români!

Cât de nemernici și slugoi suntem noi, față de mândrul englez american!

Adevărul deplin

la pricina cu Liceul „Kú” din loc.

În numărul nostru trecut am descris, la „Noutăți”, felul cum a fost inaugurat noul an școlar și cum s'a făcut sfârșirea noului locaș. Descrierea noastră a fost cea adevărată, pentru că o scria un om ce a văzut toate cu ochii săi, și nu spunea nimic după auzite.

Foala ungurească din loc (Szászváros és Vidéke) care putea ști lucrurile tot atât de adevărate ca și noi, spune însă neadevăruri, prin cari vrea să ne arate pe noi Români drept niște tulburători ai lucrării lor „pașnice” din acea zi. Căci Românii au năvălit în sală peste membrii presbiterului (al comitetului lor parohial) când era în ședință! Cu aceeași dreptate putea spune că membrii au fost luați pe sas și așa scoși din sală! Dar Szász. és V. poate întreba pe preoții reformați și ei îi vor arăta, că membrii Comitetului au început a leși de bună voie, din a lor hotărâre, din sală, pe când încă nu intrase în aceea nici un Român! Numai când cel din urmă dintre ei leșise și când a împins ușa ca s'o închidă, — atunci poporul din apropierea ușii, s'a împotrivit și a început a intra în sala goală! După asta s'au întors și vre-o 5-6 membri ai lor, cari mai apoi s'au depărtat iară de bună voie, nesiliți de nimenea. Încă ei aruncau vorbe Românilor intrați, cari totuși nu l-au atins, nu l-au brutalizat în nici un chip!

Acum să dăm un răspuns hotărât la întrebarea cea mai de căpetenie:

Oare Românii tulbură pe Ungurii prin intrarea în aceea zidire, și Românii sunt tulburători, veltici, râi, — ori, dinpatrie, Ungurii?

Azi, când cunoaștem și mai de aproape starea lucrului, răspundem cu hotărâre: Nu că Românii ar fi fost în această treabă cei volnici, nedrepti, „uzarpatori”, — ci din potrivă, Românii au fost slăbăogii cari au suferit ca până acum, concetățenii noștri maghiari să se folosească de acea zidire, ca de casa lor, — când ea nu este a lor!

Iaca pe ce ne întemeiem această părere a noastră: Statul maghiar, prin guvernul dela Budapesta înaintându și la Liga Nașionilor cererile sale de despăgubire față de Statul Român, a înaintat cerere și pentru zidirea Liceului maghiar (Kú) din Orăștie, cerând ca Statul Român să l despăgubească pe

el, pe Statul Maghiar, pentru această zidire, cu 512,000 coroane (vre-o 20 milioane Lei).

În curând se va desbate înaintea Tribunalului din Deva procesul de proprietate asupra acestui Liceu și acolo se va aduce înaintea și cererea guvernului unguresc înaintea Ligii Nașionilor.

Ce reese din aceasta? Ca guvernul dela Pesta știa bine, că această zidire s'a făcut cu bani statului maghiar sau aproape numai cu banii lui, — și de aceea știindu-se el proprietar deplin, or în cea mai mare parte, — cer Statului Român despăgubirea!

Prin aceasta lucrul e limpede pentru orice om nepărimitor, că Dacă statul maghiar zice: Zidirea aceea e a mea, și îi cer despăgubire pentru ea, — asta înseamnă: Zidirea aceea azi e a Statului Român care e succesorul (moștenitorul) Statului maghiar! Și astfel Casa aceea nu e numai azi, ci a fost decând călcat pe acest pământ stăpânirea românească, a Statului Român, și numai din tândalia noastră a noastră fost lăsată în folosința Ungurilor.

Asta ni o dovedește azi însuși guvernul maghiar din Budapesta.

Îngăduind că guvernul maghiar cerea acea despăgubire numai pentru vre-o 9 din zece părți, — că dară și biserica reformată va fi cheltuit cam a 1 a zecea parte, — această biserică e în drept să ceară despăgubire pentru mica ei parte, — și asta noi mai mult ori-cine o cerem, să se dea în măsură deplină! Nu este iertat, noi singuri n'am primit, ca macar o cărămidă de a acestei biserici să treacă neplătită în averea statului român, — în schimb nici aceea nu putem primi, ca Statul Român, plătină (precum va plăti) prețul zidirei, către statul maghiar, să lase totuși pe ungurii dela noi să se țină ei proprietari ai zidirii și să o folosească. Ceea ce până-cum s'a făcut a fost o mare slăbiciune.

Iar știindu-le acestea, — să nu dea voie cel ce au scris despre intrarea Românilor în noul Liceu, că aceea ar fi fost o călcare a dreptului de proprietate, sau în alt fel o volnicie, — să spunem că nu! Din potrivă, a fost o slăbiciune, că atâța sui de zile Românii nu și-au cerut și nu și-au luat dreptul lor!

Procesul în curs va limpezi lucrul deplin, și pe urma acelei limpeziri, — nici cele 200 000 Lei cât ungurii au cerut „chirie” și statul le-a promis a le da, până li-se va dovedi că n'au drept la acea zidire, — nici aceea nu o vor mai primi.

Dia mânci bucuros bine,

dar acestia e cu puțință, fără pagubă, numai atunci, când îți fi în ordine intestinale (mățele) și stomacul, prin întrebuințarea mijlocului de mănare și de curățire a sângelui, prin KOPROL. (559) 1-21 (3)

Pentru „Căminul Cult. Creștin“

(Casa Studenților).

am mai primit dela: Ioan Stănișan din Crișter, 200 Lei; Micșerol Petru din Secodor 100 Lei, Clejan Petru din Forotic 10 Lei, Mih. Venter, Beznea 20 Lei, Ioan Suciu (firma Vlad) Cluj, 50 Lei, Iustin George, Șirna, 20 Lei, Moise Poșovici, econom, Voiteg, 50 Lei, I. Bija, Budinți 20 Lei, Dim. Crăciun. Comloșul bău. 10 Lei.

De tot de azi . Lei 480.—

Din Nr. trecut . 124.822.—

Dă tot la „Lib.“ Lei 125.302.—

Pentru familia martiră a țaranului Gavr. Băiău

P. Cleopșa, Forotic 20 Lei; Andrei Tichie, Guragaibeni 20 Lei.

Suma de azi . . . Lei 40.—

Din Nr. trecut . . . 6.260.—

De tot la „Lib.“ Lei: 6.300.—

Din America

am mai primit pentru tablourile studențești trimise acolo spre vânzare:

Din Detroit, Mich, suma de *dollari 105*. (Lei 21.000) adunată de vrednicul nostru frate: Dumitru Brașoveanu, de fel din Cugir, dela următorii:

Dinu Brașoveanu 10 doll., soția sa Bucura Brașoveanu 9 doll.; Erofeia Bărcan, inv. din Paloș 30 *dollari*, apoi următorii toți de fel din Danș: Nicolae Vlad 25 *dollari*, Teodosiu Tălcea 2 *doll.*, Ioana Udrea 1 *doll.*, I. Regman 1 *d.*, I. Bărcan 1 *d.*, N. Constantin 1 *d.*; — iar câte 50 cenți: Zah. Mantean, I. Mantean, I. Medrea, I. Z. Constantin, Ios. Brădușă, Ilie Brădușă, I. Ciuchină, Ios. Rogman, Const. Lazar, N. Régman; — Eftimie Udrea din Ticuș 1 *doll.*, — apoi: Ilie Pașat 5 *doll.*, I. Boampa 1 *doll.*, I. Barbatoș 1 *doll.*, Al. Poja 1 *d.*, I. Achim 1 *d.*, N. Agache 1 *d.*, I. Romaneschi 1 *d.*, G. Suciu 1 *50*; — iar câte 50 cenți: G. Dinu, I. Barbosa, Paul Sabo, G. Mureșan, P. Danșiu, G. Gârbovan, D. Stoica, I. Boja, I. Bărcan, G. Barghea, I. Cotora, N. Huta și Nic. Buic, — de tot *105 dollari*.

Di D-tru Brașoveanu va fi scris pe Placa (tabla) de marmură din Căminul membru fondator, care a trimis Căminului ajutor peste 20.000 de Lei. Dsa și soția dsele au trimis și o foarte frumoasă scrisoare, în care își arată marea bucurie ce o simt, că au putut aduna această sumă pentru frumoșii step al încercării dela Iași.

— Din Cleveland, Ohio, ne-a trimis cinstitul nostru frate Ioan Borocșiu, Lei 8300, — adunați prin împărțire de tablouri, dela următorii:

I. Borocșiu din Atud, 2 *dollari*; — câte 1 *dollar*: I. Strava din Cepăcel; N. Mija, Toșerița; N. Moldovan, Tetuș; Mih și Elena Zahario, Sâmbăta; Const. D. Barbu, Seaca-de-Câmp; Zah. Chirilă, Mesenteș; Ionel Sucaciu, Ludușor; S. Savu, Pian inf.; S. Buiu, Dâncu-mare; Ilie Popescu, Orăștioara; St. Petrili, Ceica; I. Sibitșan, Vințu-de-Jos; N. Herța, Cugir; Franc Cico (italian); G. S. Sevaila, Mărgineni; D. Grama, Cepăcel; Spiridon Giurca, Dăia-rom; Elisaveta Petrașcu, Lan-crăm; Moise Cosac, Chită; G. Măreș, Văidarece; I. Gaston, Aciliu și Dtru, Dinu; — iar câte 50 cenți: I. Chișudea, Berivoi-mici; S. Andreu, Vințu-de-Jos; I. Draghiciu, Part. Muntean, Tetuș; Gh. Florșa, Burduș; Ilie Posa, Porumbac; Maria Iărbu, Velts; I. Biriș, Contos; I. Floca, Apold-mic; Ilie T. Giurcea, Băilești; G. V. Cârje, Viștea-de-Jos; Rafta Androne, Vinț; Emilia Androane; Laurian Măriuș, Remos; G. Istrate, Dăia-rom; F. Guia, Vidra-de-Jos; M. G. Lucaș, Craiova; N. Bogdog, Apold inf.; P. Fărcaș; I. Schiau, Dăia-rom; Dion Lebu, Netot; P. Moga, Sebeșul s.; I. Comănescu, Apold-mic; S. Balog, Bucurdea-grân; I. Lazar, Sebeș; N. Chirtea, Apold-mic; Ieronim Fântână, Dăia-rom; N. Sârba, Ribitș; C. Rotariu, Băilești-Dolj; Ios. Bota, Vaidet; V. Bodea, Dej; I. G. Jianu, Băilești; Paraschiva Chișudea, Berivoi mic; și Antonie Galino (Italian) Cleveland, — de tot 42 *doll.* 50 cenți.

— Din Waren Ohio, am primit dela fratele Costea Munteanu, Lei 2200, adunați dela următorii:

Costea și Maria Muntean 5 *dollari*; — câte 1 *doll.*: P. G. Faur, Planu-de-Jos; Chirion Turcu, Icelandul-mare; T. Popa, P. Marta, Maria C. Muntean; — câte 50 cenți: T. Slobodasi, Cati Slobodasi, G. David, — de tot 11 *dollari* 50 cenți, (nt s'au trimis: 2200 Lei).

Suma de azi . . . Lei 31.500.—

Din Nr. 42 . . . 98.876.—

De tot, pt. tabl. Lei 130.376.—

Glas de Român năcăjit...

Protestul medicilor români din Bănat.

Impotriva umilirii la care sunt supuși și azi, de către — deregătoriiile românești.

Uu domn medic român din Bănat, ne trimite spre tipărire în foale următorul Cuvânt de protestare, ca glas de alarmă, dat de medicul român din Bănat:

Dle Redactor. Cu cea mai mare jale trebuie să scoatem la iveală un fapt foarte trist, care ca vis e o nepuință, ca faptă însă este lucru vădit, — și anume:

La unirea României Mari, Români se adunau cu încredințare pentru înfrunțarea unui Stat Român care va îmbrățișa și sprijini nația noastră, — și nu va mai strânge în brațele sale pe streini, mai ales nu pe Evrei, cari osândiți (și izgoșiți) din alte țări, să-și formeze aici o nouă țară. Dar iată ce vedem:

În județul Timiș-Torontal sunt 55 de posturi de circumscripție rurală (cercuri la țară) *dintre care azi abia au în fruntea lor 5 (cinci) Români, ceilalți toți streini și anume Evrei!*

Sub domnia angurească încă erau aci 5 medici de cerc români, — în România mare, tot atâța!

Au! trec; rămân locuri goale. Medicii Români își înalțează cererile, dar, lacru de mirare, totuși — *Eureal este numit în slujbă!*, — lucru după care acela își ridică capul cu trufie, având aerul a zice: Pe toți Români i-am doborât!

Ajutor puternic au ei într-o a-juțe la aceste stări, în câte-un domn „senator“, care e fericit că, mergând la București, a putut „face un bine“ — evreului, arătându-se prin asta om cu „vederi largi“, european, — slugă la Jidan!.

Când am citit acest glas de Român năcăjit, — ne-am cutremurat de orbi ce a pus-o Dzeu pe ochii nostri! Santem cei mai ne-tribnicii îngrijitori de soartea poporului nostru, când așa facem! Și să te mai miri că *senatul nostru scade îngrozitor în Bănat* iar cel evreesc, ca în toată țara, crește cu puteri cotoptoare?

Pot conducătorii țării încredința grija de sănătate a poporului pe mâna doctorilor Jidani? Înțelegeți acum de ce și nașterile s'au stins aproape de tot în Bănat?

Un vâl de desnădejde se lasă câte-o dată asupra inimii noastre... De nu vom lua cât mai repede măsuri ca să scăpăm țara de puhoiul evreesc, noi suntem sortiți peini celei mai rușinoase! Vălinu acestui desnădejdi ni-l mai risipește doar nona adunare de împălători pe care îi vedem azi sub steagul „Ligii Apărării Naționale creștine“, care, când va fi deplin înțeleasă de popor și chemările ei vor fi urmate, vei vedea schimbări

în bine așa de mari, cum azi abia le poți visa!

Pân'atunci Demnii Medici români din Bănat, ca și de încolo prin țară, — vor avea mult să și mai strige Glasul lor de Român năcăjit!

Srișori din Moldova.

Corbița, (J. Tecuci) Oct, 1925.

Dle Redactor! Cetesc prin foala Dvoastre despre păgările ne-socotite ale unor jandarmi, față de cei mai buni Români, cari își tin fruntea sus în fața streinilor, sau cari răspândesc cărțile naționale.

E trist că acest lucru se face și pe atunci. Unii jandarmi (am greși să spunem că sunt toți la fel, sunt și de cei cari își înțeleg chemarea de fil ai neamului românesc și nu se dedau la răutăți împotriva mișcării naționale). — unii însă, sunt greșiți foarte.

Aici la noi am văzut într-o zi de iarnaroc (târg) în comuna Homocia (J. Tecuciu) un lucru prost. Câțiva elevi trecând prin târg, un Jidan grăbit a împins pe un elev în chip obraznic. Elevul i-a zis: Al pace Jidane, că de nu, te expediez la Palestina cum nu ți place!

Peste-o minută hop șeful Secției de Jandarmi, Dumitrașcu din Corbăca, e la elev și hai să-l ducă la Secție, „să-ți dau o bătae bună și să te trimt pe tine, proztaie, la Palestina“. Abia intervenind un Student, d. Dru Stolcescu, a scăpat banul elev de o bătae bună ce era s'o mănca pentru că a cutezat să protesteze în contra unui Jidan ce l'a împins.

Apoi nu așa trebuie să fie Jandarmul român. Nu pentru aceea e pus în slujbă, să fie ocrotitor Jidanului, ci poate din contră!

Tineretul de aici și-a cumpărat câteva foi cu „Imnul Studențesc“, pe care-l au au drag și-l cântă, ca marș național. Dar la câți l'a putut afla, l'a conflișcat (luat cu puterea) Jandarmul șef din Corbița. În loc să-l învețe și dânsul, că și'n dânsul doar bate inimă românească.

Mai mult patriotizm luminat, fraților nostri cari purtați halna de Jandarmi! Să-ți dai bine sama unde trebuie să-ți ridici glasul și pumnul și unde nu!

Veghetor.

Călugăreni, Oct 1925.

Dle Redactor! Nicăiri poate nu e suferința poporului nostru mare, din partea Jidanilor și a celor ce se închidă lor, ca la noi în Moldova. Iaca, drept pildă tristă, comuna noastră Călugăreni, așezată la loc frumos, la țară. Avem aci mai mulți negustori, dar între toți, numai unul e Român, ceilalți — Evrei. Între toți însă cel mai bun loc de negustorie, îl au cei trei Jidani așezați în casele preotului nostru. Ei au cele mai mari prăvălii (bolți, dughene). Au venit aici calici, și azi sunt milioane.

Și cum azi se ridică și dintre Români tot mai mulți cari vor să facă negoț, și se pricep bine la el, — mulți au cerut preotului să le dea acum lor casele de prăvălie aflătoare la loc așa de bun, că-i dau mai mult ca Jidanii! — dar preotul, măgulit și lingusit de evrei, nu se desparte de ei, ci lăsa pe ei la locul bun și pe Români îl respinge!

Iată marea noastră durere. Și

acolo unde am putea lua lupta de curățire împotriva lor, nu o luăm, pentru marea noastră orbire și nepricepere!.

V. R.

NOUȚĂȚI

„Apărarea Națională“ se numește gazeta care începe să apară la București, ca organ al „Ligii Apărării Naționale Creștine“. Comitetul conducător al Ligei, ținând în săptămâna trecută ședință, a hotărât scoaterea unei gazete pentru cercurii intelectuale (de cărturari) sub numirea de:

„APĂRAREA NAȚIONALĂ“

ziar al „Ligii Apărării Naționale Creștine“ sub Președinția dlui Profesor A. Cuza.

București

Va fi o gazetă în format mare. Se va tipări deocamdată numai odată pe săptămână pregătindu-se a leși dela Anul nou încolo ziinic. Un număr 3 Lei. Până la Anul-nou apar vre-o 8-9 nemere. Trimiteți 30 Lei, ca să vă vină regulat pân' la Anul-nou, — sau cereți *număr de probă* și veți primi pe cel dintâi. Adresați: Dlul Emil B. D. Vasiliu, avocat, București, Bulevard Elisabeta 67, — care e Directorul ziarului.

Răscumpărare. Di Brutus Brașai, și-a răscumpărat felicitările de ziua onomastică, dăruind 200 Lei fondului „Reuniunii meseriașilor români“ din loc, pentru cumpărarea unei case; i-se aduce mulțumită din partea Comitetului Reuniunii.

— După munca încordată a zilei, înviorază și improspătează minunat o frecare cu „Spirt-Diana“ veritabil.

(278 III) 10—

Dr. Ioan Istrate, avocat, fost președinte al centrului studențesc „Petru Maior“ din Cluj; — s'a stabilit la București, deschizând *cancelarie advocațională* în Strada Pietății Nr. 14.

Membrilor lipsiți de mijloace al „Ligii Apărării Naționale Creștine“ le stă la îndemână *gratuit*.

A se adresa și în scris pentru rezolvarea ori-cărei chestiuni.

(529) 1-5

Așa vrei să suferi?
Nu? Atunci îngrijește-ți corpul cu
„Diana“ Franzbrantwein

căci acest minunat leuc de casă, are efect repede și sigur în contra boalelor de Reumă, Gicht, Ișias.

Ia sama la numele „Diana“, căci sunt imitațiuni în circulațiune.

(529)

2— (II)

Din alte țări.

Intre Greci și Bulgari

era să se aprindă un războiu în toată forma. Niște patrulă ce-și stăteau față'n față la graniță, au tras focuri dela Bulgari la Greci. Atunci un ofițer grec a plecat spre patrula bulgară ținând sus steag alb, semn de pace. Ci bulgarii l'a u pușcat. De aci zarvă mare. Un batalion grec a trecut granița în Bulgaria a cuprins câteva sate, a împușcat numeroși locuitorii, — și abia cu greu a fost oprită încercarea de către cele două guverne, cari nici unul nu vrea războiul, ci înțelegere și despăgubire pentru ofițerul ucis pe nedrept.

In Ungaria

conducătorii politicii își bat capul, ea să găsească forma de conducere așa fel, ca să nu fie nici republică, nici monarhie, nici purcel, nici căfel. Republică nu vreau ei să fie (și-s caminiți că nu vreau, căci republică nu e forma cea mai fericită de conducere pentru popoare: sub mantaua republicei prea ajung oamenii nepregătiți a sta la acea înălțime și atunci uneltitorii din mulțimea zăpăcită de ei, prea își pot face ușor mendrele, spre răul neamului susținător de stat!), iar monarhie în cap cu un rege, nu-i lasă țările biruitoare ca să fie, căci ei își doresc în tron tot mlădiță din Familia răsturnată, în care doritorii de pace n'au încredere.

Până să se limpezească și să se hotărască într'o latură, — ori să rămână republică, ori să-și aducă în tron o Familie demnitoare care să aibă și încrederea puterilor biruitoare, — Ungurii doresc să așeze în fruntea țării un „Directoriu“ sau „Conziliu de stat“ din trei membri, aleși de Adunarea națională prin vot secret. Acel Conziliu să conducă treburile statului și să se aleagă de nou din 2 în 2 ani, până se va hotărî de tot forma de conducere a statului în viitor.

Ce fac neamurile lui

Marmorosch-Blank?

Din Culed (județ Arad) ne scrie un tiner negustor dela sat, următoarea pățanie a sa:

Sunt un orfan rămas de mic fără părinți. M'am alipit în comuna vecină Buteni la niște oameni de omenie și am învățat cât am putut meșteșugul negustoriei. Războiul m'a aruncat în Rusia, de unde întors cu ceva paralaje câștigate cu lucru greu, m'am apucat aci la noi de negoț. Am învățat marfa și mi-am făcut ceva parale. Cu banii ce aveam m'a dus clasul rău la prăvălia unul negustor cu stare din Arad, la a jidanului Berger, care tare m'a încurajat să-i au marfă cât de multă dela el, că mi-o dă să i-o plătesc pe rând, — și mi-a dat marfă de 90.000 Lei, cu înțelesul, ca să i-o

plătesc pe rând, în rate la fiecare luna. Banii câți am putut i-am dat acum la cumpărare, celalaltii să-i aduc dară pe rând, în toată luna ceva. Dar abia au trecut scurta vreme, și hop, jidanul mi cere să-i plătesc tot odată! Și fiindcă asta n'o pot face, iacă mă va nimici, pentru că clasul rău m'a dus la ușa lui!. Nu știu ce ne va da judecata, că doar înțelesul așa ni-a fost, să-i plătesc pe rând, și el acum mă strânge de gât să-i plătesc tot odată!.

Alexandra Bibarț
negustor în Culed

Poșta Redacției.

DSale I. D. în Ghiriș de Arleş, fiindcă în numărul nostru 38 am poștit pe cei ce nu au aceste foi, să le iam și ei de probă pe 3 luni cu numai 20 Lei, — am scris în acelaș număr (pagina 3, coloana 3) către »Abonații noștri«:

»Dar abonații noștri regulați, cei de peste an, vor plăti și pătrarul din urmă cu 25 Lei (jumătate cu 50 Lei), nu cu 20 Lei, cu cât imbiem pe cei de probă. Asta o spănem pentru-că în alți ani, anul abonații (din cei regulați, de peste an) au trimis și ei suma cea mică (a abonaților de probă) pe lanile din urmă ale anului».

Credem că am vorbit destul de lămurit. Totuși D ta, plătind jumătate a doua, ne trimiteți pe pătrarul III 25 Lei, pe pătrarul din urmă, 20 Lei, de tot 45 Lei, în loc de 50. De ce ne faceți această oprire pe nedrept, din prețul și așa atât de scăzut al foilor noastre?

Și încă rățiva au făcut așa. Rugăm să n'o mai facă alții.

Dela Perceptorat. Darea pe cifra afacerilor pe luna Oct. 1925 se varsă la Perceptoratul Orăștie:

În ziua de 2 Nov. 1925, cei al căror nume începe cu una din literele: A. B. În 3 Nov. C. D. E., în 4 Nov. F. G. H., în 5 Nov. I. K. L. M., în 6 Nov. N. O. P. R., în 7 Nov. S. T. U., în 9 Nov. V. Z., în 10 Nov. Societățile.

Impozitul de 4 și 8% după angajați, până la 10 Nov. 1925.

Cumpărați-vă

Neua Lege Comunală și județană

(Legea pentru Unificarea Administrativă) tradusă pe limba popularului așa fel, că o poate înțelege și cel din urmă țaran, și își poate cunoaște astfel drepturile de cetățean la comună și la județ, și dreptul slujbașilor față de el.

Prețul: 30 Lei, trimisă franco-recomandat. Banii înainte. Cu »rambus« nu se trimite. — A se cere la:

Administrația „Libertatea“

Casă și pământ de vizare se află în strada Baron Ursu Nr. 16, lângă Drumul țării, Orăștie, constând din 2 camere, culină, șură de 16 m. lungă, cu două grozduri poșite, cu lum nă electrică, două șopruri mari închise, grădina, fântână, în cel mai frumos loc pentru economi, precum și 6 jugăre cadastrale pământ arător clasa I, în cel mai bun și mai frumos loc lângă oraș.

Informații la:
Teodor Vulpe
Orăștie, jud. Hunedoara.
(559) 1—2

A v i z.

Cooperativa „Zlatna és vidéke, gazdasági és ipari fogyasztási szövetkezet“ din Zlatna, în adunarea generală extraordinară ținută la 27 Sept. 1925, a hotărât lichidarea Societății.

Consiliul de administrație invită pe creditorii acestei societăți Cooperatiste, ca în termen de 6 luni de zile, socotite dela ultima publicare, să-și valideze pretensiunile față de societate.
(537) 3—3
Consiliul de administrație.

Fabricate noi de cicoare

ambalate deosemena cu hârile rosie, se introduc din nou în comerț și se recomandă ca mai „estin“. Să nu adăuți și să fiți induși în eroare! Persistați să fiți serviți cu „Veritabil-Frank“, pe al cărui ambalaj se află numele firmei **Henrich Frank Söhne** și râșnița de cafea, ca marcă înregistrată. (449) 11-14

Avis!

Căldare de sert rachiu, se află în str. Romosului Nr. 23, la Karol Hasatschek, lângă grozdul taurilor, în ori ce timp stă la dispoziție.

— Se mai află una căldare care s'ar putea da în folosință cu bir, la un sat unde sunt prune multe.
(563) 1—3

La subscribul se află de vizare o **soțmândătoare de lână și un lup soțmândător**, în stare bună, folosite puțin. (564) 1—3

Iosif Filimonescu, mecanic
Orăștie, Calea Mih. Viteazul, 18

Consiliul Orașului Orăștie.

Nr. 2338/925 adm.

Publicațiune.

Primăria orașului Orăștie are lipsă de 50 măști m. ovăs. — Doritorii de a furniza acest quant, sunt poștiți a-și înalța aici, până în 2 Noembrie a. c. ofertele cu mostra din ovășul ce-l ofer.

Orăștie, la 27 Oct. 1925.

(557) 1—1 HERLEA, primar.

Arendare de pământ

În hotarul Orăștiei, dricul „Rompoș“, vis-a-vis de gară, se dau în arândă 4 jugăre pământ arabil. Involeta la subscribul.

Simeria (Colonia) la 21 Octomvrie 1925

Nicolae Tanase
(556) 1-1 notar

Consiliul orașului Sebeșul-săsesc
Județul Sibiu

Nr. 2256/925.

Moara de esarândat.

Luni în 21 Decembrie a. c. la orele 11 a. m., se va esarândat moara de apă a orașului Sebeș pe timpul dela 1 Ianuarie 1926 până la 30 Septemvrie 1928 prin licitațiune publică, la conziliul orășenesc, în sala cea mică de ședințe.

Prețul strigării este 240.000, van-ditul 10%. Licitația se va ținea după condițiunile art. 72—83 din legea contabilității publice.

Codițiunile mai de aproape se pot vedea la conziliul orășenesc, în orele de birou.

Sebeș, la 20 Octomvrie 1925.
(555) 1-1 Dr. BERGHEZAN primar.

No. 840/1925

Publicațiune.

Comuna Beriu dă în arândă prin licitațiune publică dreptul de pșunat a hotarului în mărime de 1600 Jug. pe timpul de toamnă și primăvară adică dela 8 Noembrie 1925 până la 20 Aprilie 1926.

Licitațiunea se va ținea la 8 Noembrie 1925 în biroul notariatului Beriu ora 3 p. m.

Condițiunile de licitațiune să pot vedea în biroul notariatului Beriu în orele oficiale.

Beriu, la 26 Oct. 1925.

I. Tiveruș N. Gridan
primar. (562) 1—1 notar.

Caut spre cumpărare:

un atelier complet pentru mecanic, să aibă Strung, mașină de șfredelit și mașină de jiluit. — A se adresa la administrația foil. (560) 1-3

Petri de moară

franceze, legate din bucăți, pentru mori: cu abori, gaz sugativ, electrică, etc, și petri dintr'o bucată, pentru mori cu apă, precum și:

doi **mașini** de făcut țiglă mare, horjită, fălțuită, de țiment, — cu toate plăcile de lipsă, cu cari zilnic se poate face 800—1000 țiglă foarte bună și frumoasă, se capătă la:

Depozitul de lemne de edificat și scânduri, țigle de acoperit:

(561) 1—3 **Teodor Vulpe**
Orăștie, județul Hunedoara,
Telefon 29 și 30 la locuință.

Atelier de tâmplărie.

Subscribul preluând Atelierul de tâmplărie cu bun renume a dlui **Damitru Martin**, din Orăștie, foarte bine înzestrat, — execut în el mai departe lucrări de tâmplărie de ori ce fel, mobile, cele de lipsă la zidiri, — toate din cel mai solid material; cu gust, după plac, cu prejurile cele mai moderate! —

O **cațfă** află în dată loc.

Rog sprijinul on. public.

Ioan Maier,
m. tâmplar, Orăștie
(561) 3—4 (Atelierul dlui D. Martin)